

Cauza C-488/21

Cerere de decizie preliminară

Data depunerii:

10 august 2021

Instanța de trimitere:

Court of Appeal (Irlanda)

Data deciziei de trimitere:

27 iulie 2021

Reclamantă-intimată:

GV

Pârâți-apelanți:

Chief Appeals Officer

Social Welfare Appeals Office

Minister for Employment Affairs and Social Protection

Irlanda

Attorney General

COURT OF APPEAL [Curtea de apel]

[*omissis*]

ÎNTR-O CAUZĂ REFERITOARE LA CONSTITUȚIE ȘI LA

LEGEA DIN 2003 PRIVIND

CONVENȚIA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

ÎNTRE

GV

RECLAMANTA

-ȘI-

CHIEF APPEALS OFFICER, SOCIAL WELFARE APPEALS OFFICE,
MINISTER FOR EMPLOYMENT AFFAIRS AND SOCIAL
PROTECTION, IRLANDA ȘI ATTORNEY GENERAL

PĂRÂȚI

CERERE DE DECIZIE PRELIMINARĂ

ARTICOLUL 267 TFUE

[*omissis*]

Prin prezenta cerere, Court of Appeal of Ireland [Curtea de Apel, Irlanda] [*omissis*] adresează Curții de Justiție a Uniunii Europene (denumită în continuare „Curtea” sau „CJUE”) întrebările enunțate mai jos în vederea pronunțării unei decizii preliminare în conformitate cu articolul 267 TFUE.

ÎNTREBĂRILE PRELIMINARE

- 1 Prin prezenta cerere, Court of Appeal [Curtea de Apel] adresează Curții următoarele întrebări preliminare:
 - (i) Dreptul de ședere derivat al unui ascendent direct al unui lucrător cetățean al Uniunii în temeiul articolului 7 alineatul (2) din Directiva 2004/38/CE este condiționat de menținerea dependenței rudei respective față de lucrător?
 - (ii) Directiva 2004/38/CE se opune ca un stat membru gazdă să limiteze accesul la o prestație de asistență socială în cazul unui membru de familie al unui lucrător cetățean al Uniunii care beneficiază de un drept de ședere derivat ca urmare a faptului că se află în întreținerea lucrătorului respectiv, în cazul în care accesul la o astfel de prestație ar însemna că acesta nu se mai află în întreținerea lucrătorului?
 - (iii) Directiva 2004/38/CE se opune ca un stat membru gazdă să limiteze accesul la o prestație de asistență socială în cazul unui membru de familie al unui lucrător cetățean al Uniunii care beneficiază de un drept de ședere derivat ca urmare a faptului că se află în întreținerea lucrătorului respectiv, pentru motivul că plata prestației va avea drept consecință faptul că membrul de familie în cauză va deveni o sarcină excesivă pentru sistemul de asistență socială al statului?

Dreptul de ședere în temeiul Directivei 2004/38/CE

- 2 Directiva 2004/38/CE stabilește condițiile care reglementează exercitarea dreptului la liberă circulație și ședere al cetățenilor Uniunii și al membrilor familiilor acestora. Dreptul de ședere prevăzut în Directiva 2004/38/CE este definit prin referire la îndeplinirea anumitor condiții.
- 3 Articolul 3 din directivă stabilește „*destinatarii*” acesteia, printre care se numără cetățenii Uniunii care se deplasează sau își au reședința într-un stat membru, precum și membrii familiilor acestora. Articolul 2 punctul 2 definește un „*membru de familie*” ca fiind:
 - (a) soțul;
 - (b) partenerul cu care cetățeanul Uniunii a contractat un parteneriat înregistrat, în temeiul legislației unui stat membru, dacă, potrivit legislației statului membru gazdă, parteneriatele înregistrate sunt considerate drept echivalente căsătoriei și în conformitate cu condițiile prevăzute de legislația relevantă a statului membru gazdă;
 - (c) descendenții direcți în vârstă de cel mult 21 de ani sau care se află în întreținerea sa, precum și descendenții direcți ai soțului sau ai partenerului, conform definiției de la litera (b);
 - (d) ascendenții direcți care se află în întreținere și cei ai soțului sau ai partenerului, conform definiției de la litera (b).
- 4 Reclamanta din litigiul principal (intimata în apel), GV, este membru de familie în sensul articolului 2 punctul 2 litera (d), cu alte cuvinte intră sub incidența noțiunii de ascendent direct care se află în întreținere.
- 5 Capitolul III din directivă stabilește domeniul de aplicare al dreptului de ședere care poate fi exercitat de persoanele care îndeplinesc condițiile prevăzute de directivă. Articolul 6 acordă un drept de ședere pentru o perioadă de cel mult trei luni fără nicio altă condiție sau formalitate în afara cerinței de a deține o carte de identitate valabilă sau un pașaport valabil.
- 6 Articolul 7 prevede o ședere pentru o perioadă mai mare de trei luni și poate fi invocat în cazul în care cetățenii Uniunii:
 - (a) sunt lucrători care desfășoară activități salariate sau activități independente în statul membru gazdă sau
 - (b) dispun de suficiente resurse pentru ei și pentru membrii familiilor lor, astfel încât să nu devină o sarcină pentru sistemul de asistență socială al statului membru gazdă în cursul șederii și dețin asigurări medicale complete în statul membru gazdă sau

- (c) — sunt înscriși într-o instituție privată sau publică, acreditată sau finanțată de către statul membru gazdă pe baza legislației sau practicilor sale administrative, cu scopul principal de a urma studii, inclusiv de formare profesională și
- dețin asigurări medicale complete în statul membru gazdă și asigură autoritatea națională competentă, printr-o declarație sau o altă procedură echivalentă la propria alegere, că posedă suficiente resurse pentru ei înșiși și pentru membrii de familie, astfel încât să nu devină o povară pentru sistemul de asistență socială al statului membru gazdă în timpul perioadei de ședere sau
- (d) sunt membri de familie care însoțesc ori se alătură unui cetățean al Uniunii care îndeplinește el însuși condițiile menționate la literalele (a), (b) sau (c).
- 7 Articolul 14 din Directiva 2004/38/CE prevede menținerea dreptului de ședere:
- (1) Cetățenii Uniunii și membrii familiilor acestora au dreptul de ședere prevăzut la articolul 6 atât timp cât nu devin o sarcină excesivă pentru sistemul de asistență socială al statului membru gazdă.
- (2) Cetățenii Uniunii și membrii familiilor acestora au dreptul de ședere prevăzut la articolele 7, 12 și 13, atât timp cât îndeplinesc condițiile prevăzute de aceste articole.
- În cazuri speciale, dacă există bănuiala rezonabilă potrivit căreia un cetățean al Uniunii sau membrii familiei acestuia nu îndeplinesc condițiile prevăzute la articolele 7, 12 și 13, statele membre pot verifica aceasta. Această verificare nu se realizează în mod sistematic.
- 8 Directiva 2004/38/CE nu reglementează în mod direct accesul la sistemele de securitate socială ale statelor membre. Aceasta permite statelor membre să restrângă accesul la sistemul lor de securitate socială și să excludă persoanele care nu au drept de ședere de la posibilitatea de a beneficia de accesul la sistemele lor de securitate socială. Conform considerentului (10):
- (10) În același timp, persoanele care își exercită dreptul de ședere nu trebuie să devină o sarcină excesivă pentru sistemul de asistență socială din statul membru gazdă în timpul unei perioade inițiale de ședere. Prin urmare, dreptul de ședere pentru cetățenii Uniunii și membrii familiilor acestora ar trebui să facă obiectul anumitor condiții, dacă perioadele de ședere depășesc trei luni.
- 9 În plus, considerentul (21) este redactat astfel:
- (21) Cu toate acestea, ar trebui ca statul membru gazdă să fie liber să decidă dacă înțelege să acorde asistență socială în cursul primelor trei

luni de ședere, sau pe o perioadă mai lungă în cazul persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, persoanelor altele decât cele care desfășoară activități salariate sau activități independente, persoanelor care își păstrează acest statut și membrilor familiilor acestora sau dacă va acorda acestor persoane burse pe durata studiilor, inclusiv a formării profesionale, înainte ca acestea să primească dreptul de ședere permanentă.

10 Este de asemenea relevant în această privință articolul 24 din Directiva privind cetățenia, care prevede:

(1) Sub rezerva dispozițiilor speciale prevăzute expres de tratat și de dreptul derivat, orice cetățean al Uniunii care, în temeiul prezentei directive, își are reședința pe teritoriul statului membru gazdă se bucură de egalitate de tratament în raport cu resortisanții statului membru respectiv în domeniul de aplicare al tratatului. Beneficiul acestui drept se extinde asupra membrilor de familie care nu au cetățenia unui stat membru și care au dreptul de ședere sau dreptul de ședere permanentă.

(2) Prin derogare de la dispozițiile alineatului (1), statul membru gazdă nu este obligat să acorde dreptul la prestații de asistență socială în timpul primelor trei luni de ședere sau, după caz, în timpul perioadei mai lungi prevăzute la articolul 14 alineatul (4) litera (b) și nici nu este obligat ca, înainte de dobândirea dreptului de ședere permanentă, să acorde ajutoare pentru studii, inclusiv pentru formare profesională, constând în burse de studiu sau împrumuturi, unor persoane altele decât lucrătorii care desfășoară activități salariate sau independente, persoanelor care își mențin acest statut și membrilor familiilor acestora.

Regulamentul privind Comunitățile Europene (libera circulație a persoanelor) din 2015

11 Obligațiile care decurg din Directiva 2004/38/CE au fost transpuse în dreptul irlandez prin Regulamentul privind Comunitățile Europene (libera circulație a persoanelor) din 2015 (SI 548 din 2015) (denumit în continuare „Regulamentul din 2015”).

12 Articolul 3 alineatul (5) litera (b) din Regulamentul din 2015 definește „*membrul de familie recunoscut*” ca fiind:

- (i) soțul sau partenerul civil al cetățeanului Uniunii;
- (ii) descendentul direct al cetățeanului Uniunii sau al soțului sau al partenerului civil al cetățeanului Uniunii și care este —

- (I) în vârstă de cel mult 21 de ani sau
 - (II) care se află în întreținerea cetățeanului Uniunii ori a soțului sau a partenerului său civil sau
 - (iii) ascendentul direct care se află în întreținerea cetățeanului Uniunii ori a soțului sau a partenerului său civil.
- 13 Dreptul de ședere în Irlanda este prevăzut la articolul 6 din Regulamentul din 2015, articolul 6 alineatul (3) litera (a) prevăzând:
- (3) (a) cetățeanul Uniunii căruia i se aplică articolul 3 alineatul (1) litera (a) poate rămâne în stat pentru o perioadă mai mare de 3 luni dacă:
 - (i) este lucrător care desfășoară activități salariate sau activități independente în acest stat;
 - (ii) dispune de suficiente resurse pentru el și pentru membrii familiei sale, astfel încât să nu devină o sarcină excesivă pentru sistemul de asistență socială al statului și deține asigurări medicale complete pentru el și pentru membrii familiei sale;
 - (iii) este înscris într-o instituție de învățământ acreditată sau finanțată de stat cu scopul principal de a urma studii și deține asigurări medicale complete pentru el și pentru membrii familiei sale și, printr-o declarație sau în alt mod, demonstrează ministrului că dispune de suficiente resurse pentru el și pentru membrii familiei sale, astfel încât să nu devină o sarcină excesivă pentru sistemul de asistență socială al statuluisau
 - (iv) sub rezerva alineatului (4), este membru de familie al unui cetățean al Uniunii care îndeplinește una sau mai multe dintre condițiile prevăzute la punctele (i), (ii) sau (iii).
- 14 Articolul 11 alineatul (1) din Regulamentul din 2015 prevede păstrarea dreptului de ședere în Irlanda. Acesta enunță:
- 11. (1) O persoană care are locuiește în stat în temeiul articolelor 6, 9 sau 10 continuă să aibă drept de ședere în stat atât timp cât respectă dispozițiile relevante ale regulamentului în cauză și nu devine o sarcină excesivă pentru sistemul de asistență socială al statului.

SITUAȚIA DE FAPT AFLATĂ LA ORIGINEA TRIMITERII PRELIMINARE

- 15 Situația de fapt din litigiu care se află la originea întrebărilor preliminare este următoarea. GV este resortisantă română și mama lui AC, cetățean român care are reședința și lucrează în Irlanda. AC este de altfel naturalizat irlandez.
- 16 GV a avut reședința în Irlanda în mai multe rânduri, inclusiv în perioada 2009-2011, după care s-a întors în România. Din informațiile cuprinse în cererea sa de acordare a prestației de invaliditate reiese că, în perioada 2011-2016, ea a locuit alternativ în Irlanda, România și Spania. Poziția Minister for Employment Affairs and Social Protection ([ministrul muncii și protecției sociale,] denumit în continuare „ministrul”) este că informațiile furnizate de GV cu privire la această perioadă au variat de la o dată la alta.
- 17 GV afirmă în declarația sa pe propria răspundere că este separată de soțul ei de 15 ani și că, în această perioadă, a fost dependentă din punct de vedere financiar de fiica sa care i-a transferat periodic sume de bani. În susținerea acestei afirmații, GV se bazează pe dovezi ale transferurilor prin Western Union efectuate în anii 2007, 2008, 2011 și 2016.
- 18 În anul 2017, GV s-a întors în Irlanda unde avut reședința din acel moment. Într-o declarație pe propria răspundere în cadrul prezentei proceduri, GV afirmă că, în cursul anului 2017, a suferit modificări degenerative artrozice. La 28 septembrie 2017, respectiv la puțin timp după întoarcerea sa în Irlanda, GV a introdus o cerere de acordare a unei prestații de invaliditate în temeiul Legii consolidate din 2005 privind asigurările sociale], cu modificările ulterioare (denumită în continuare „*Legea din 2005*”). GV afirmă că are reședința în mod legal în Irlanda ca părinte aflat în întreținerea unui lucrător cetățean al Uniunii. Potrivit ministrului, GV are reședința în Irlanda ca ascendent aflat în întreținerea unui lucrător cetățean al Uniunii, iar caracterul legal al acestei șederi depinde de faptul că ea continuă să îndeplinească condițiile șederii sale.
- 19 În luna noiembrie a anului 2017, ministrul a atribuit GV un cod numeric personal pentru servicii publice. Codul numeric personal pentru servicii publice este un număr de referință unic alocat persoanelor care au reședința în Irlanda, pe baza căruia se conferă acces la prestațiile de asistență socială.
- 20 Cererea de acordare a prestației de invaliditate a fost inițial respinsă prin decizia din 27 februarie 2018. Această decizie a făcut obiectul unei contestații, iar la 12 februarie 2019 contestația a fost respinsă. Cu fiecare dintre aceste ocazii, s-a stabilit că GV nu avea drept de ședere în Irlanda. În urma unei cereri formulate în numele GV de Crosscare, o organizație neguvernamentală, a fost efectuată o reexaminare a deciziei de soluționare a contestației. Prin decizia din 2 iulie 2019, s-a concluzionat că GV dispunea de un drept de ședere, dar nu avea dreptul de a beneficia de prestații de asistență socială.

- 21 Ulterior, Chief Appeals Officer a fost sesizat cu o cerere de revizuire a deciziei Appeals Officer. În decizia adoptată în cadrul acestei revizuirii la 23 iulie 2019 s-a concluzionat că GV nu avea dreptul la prestația de invaliditate. Chief Appeals Officer a arătat că Chief Appeals Officer „a constatat că [GV] este un ascendent direct care se află în întreținerea unui cetățean al Uniunii care este lucrător în Irlanda”. El a arătat de asemenea că Appeals Officer a constatat că GV „a demonstrat că relația de dependență exista înainte ca [GV] să se alăture fiicei sale în Irlanda”. Chief Appeals Officer a formulat următoarea concluzie în ceea ce privește dreptul de ședere al GV:

„Cu toate acestea, în conformitate cu Directiva 2004/38/CE și cu Regulamentul din 2015 (S.I 548 din 2015) de transpunere a directivei, dreptul de ședere nu este necondiționat. Directiva și regulamentul stabilesc o distincție între persoanele active și cele inactive din punct de vedere economic.

Articolul 11 din Regulamentul din 2015, referitor la păstrarea dreptului de ședere, prevede:

O persoană care are reședința în stat în temeiul articolelor 6, 9 sau 10 continuă să aibă drept de ședere în stat atât timp cât respectă dispozițiile relevante ale regulamentului în cauză și nu devine o sarcină excesivă pentru sistemul de asistență socială al statului.

Deși [GV] are reședința în stat în temeiul articolului 6, dreptul de ședere nu este necondiționat și ea poate să își continue șederea atât timp cât îndeplinește dispozițiile articolului 6 și nu devine o sarcină excesivă pentru sistemul de asistență socială al statului.

Prin urmare, nu considerăm că Appeals Officer a săvârșit o eroare de drept pentru motivele prezentate de doamna Hetherington în numele [GV] și, în aceste condiții, trebuie să respingem cererea de revizuire a deciziei Appeals Officer.”

Referirea din pasajul de mai sus la „*articolul 6*” este o trimitere la articolul 6 din Regulamentul din 2015 menționat anterior, iar nu la articolul 6 din directivă. Articolul 6 alineatul (3) litera (a) corespunde articolului 7 alineatul (1) din directivă, pe care îl transpune în dreptul irlandez.

PRESTAȚIA DE INVALIDITATE – CADRUL LEGISLATIV RELEVANT

- 22 Prestația de invaliditate este instituită prin capitolul 10 din partea 3 din Legea din 2005 și este acordată unei persoane care îndeplinește criteriile stabilite la articolul 210 din Legea din 2005, și anume:

- (a) Persoana este în vârstă de peste 16 ani, fără a fi împlinit însă vârsta de pensionare.

- (b) Din cauza unui anumit handicap, persoana în cauză este incapabilă în mare măsură să exercite o ocupație de o natură care, în cazul în care persoana în cauză nu ar fi suferit de handicapul respectiv, ar fi fost adecvată vârstei, experienței și calificărilor persoanei respective, indiferent dacă persoana respectivă beneficiază sau nu de un serviciu de formare a persoanelor cu handicap în temeiul articolului 68 din Legea din 1970 privind sănătatea.
- (c) În conformitate cu alineatul (2), mijloacele săptămânale de subzistență ale persoanei în cauză nu depășesc cuantumul prestației de invaliditate (inclusiv orice majorare a prestației respective) de care ar beneficia persoana în cauză în temeiul capitolului 10 în cazul în care nu ar dispune de niciun mijloc de subzistență.
- 23 Prestația de invaliditate este o prestație de asistență socială care se acordă fără ca o persoană să fi plătit cotizații la sistemul de asigurări sociale. Este vorba despre o prestație care este finanțată din taxele și impozitele generale și care, în drept intern, este calificată drept plată a unei indemnizații¹. Prestația de invaliditate este clasificată drept prestație specială în numerar de tip necontributiv în sensul Regulamentului (CE) nr. 883/2004. Aceasta este enumerată în anexa X la Regulamentul 883/2004. Prestația are ca scop protejarea împotriva sărăciei (a se vedea Hotărârea Petecel/The Minister for Social Protection [2020] IESC 41, punctul 29). Statul irlandez a cheltuit în total 1,6 miliarde de euro pentru plata prestației de invaliditate în anul 2018.
- 24 Pentru a beneficia de acordarea prestației de invaliditate, o persoană trebuie să îndeplinească anumite criterii de eligibilitate, inclusiv criterii medicale, fiind supusă totodată unei verificări a mijloacelor de subzistență. Criteriile medicale impun ca, din cauza unui anumit handicap, persoana în cauză să fie incapabilă în mare măsură să exercite o ocupație de o natură care, în cazul în care persoana în cauză nu ar fi suferit de handicapul respectiv, ar fi fost adecvată vârstei, experienței și calificărilor persoanei respective, indiferent dacă persoana respectivă beneficiază sau nu de un serviciu de formare a persoanelor cu handicap în temeiul articolului 68 din Legea din 1970 privind sănătatea. Verificarea mijloacelor de subzistență cuprinde calculul tuturor mijloacelor de subzistență în conformitate cu normele care figurează în anexa 3 la Legea din 2005, inclusiv un calcul al ansamblului veniturilor și capitalului de care dispune o persoană. Calculul venitului include orice venit pe care o persoană îl obține de la un membru

¹ Sistemul de protecție socială din Irlanda cuprinde prestațiile universale (de exemplu, alocațiile pentru copii), prestațiile (care sunt legate de plata cotizațiilor la sistemul de asigurări sociale în funcție de remunerație [Pay Related Social Insurance (PRSI)] și sunt finanțate din Fondul de asigurări sociale) și indemnizațiile (care nu sunt legate de plata contribuțiilor PRSI și care sunt finanțate din taxele și impozitele generale).

de familie. Prestația de invaliditate este o prestație acordată particularilor atât timp cât aceștia continuă să îndeplinească criteriile de eligibilitate.

- 25 Articolul 210 alineatul (9) din Legea din 2005 se opune acordării prestației de invaliditate unei persoane dacă persoana respectivă nu își are reședința obișnuită în stat. Reședința obișnuită este definită la articolul 246 alineatul (1) din Legea din 2005. Articolul 246 alineatul (5) din Legea din 2005 se opune ca o persoană să aibă reședința obișnuită în stat (în sensul legii) dacă nu are drept de ședere în Irlanda. Decizia atacată de GV se bazează pe aspectul dacă aceasta avea sau nu drept de ședere în Irlanda și dacă, ca urmare pierderii calității sale de persoană aflată în întreținere, ar reprezenta o sarcină excesivă pentru sistemul de asistență socială al statului.

ISTORICUL PROCEDURII

- 26 Prin ordonanța High Court [Înalta Curte, Irlanda] din 21 octombrie 2019, GV a fost autorizată să introducă o cerere de control jurisdicțional al deciziei Chief Appeals Officer din 23 iulie 2019. Procedura s-a desfășurat în fața domnului judecător Simons, care a pronunțat o hotărâre la 29 mai 2020. High Court [Înalta Curte] a emis o ordonanță de *certiorari* prin care a anulat decizia Chief Appeals Officer și, în plus, a declarat că termenii „[...] și nu devine o sarcină excesivă pentru sistemul de asistență socială al statului” care figurează la articolul 11 alineatul (1) din Regulamentul din 2015 sunt incompatibili cu Directiva 2004/38/CE [a Parlamentului European și] a Consiliului în măsura în care se aplică persoanelor care își exercită dreptul de ședere în temeiul articolului 6 alineatul (3) litera (a) punctul (iv) din Regulamentul din 2015, în cazul în care persoana respectivă este membru de familie al unui cetățean al Uniunii în temeiul articolului 6 alineatul (3) litera (a) punctul (i) din Regulamentul din 2015.
- 27 Pe scurt, High Court [Înalta Curte] a stabilit că GV se încadrează în definiția membrului de familie de la articolul 2 punctul 2 litera (d) din directivă și că îndeplinește condiția de dependență prevăzută la articolul 2 punctul 2 litera (d), întrucât, în opinia instanței High Court [Înalta Curte], odată demonstrată relația de dependență (de către membrul de familie al cetățeanului Uniunii în cauză) în țara de origine, în momentul în care membrul de familie solicită să se alăture cetățeanului Uniunii în statul membru gazdă, nu există nicio cerință ca membrul de familie să rămână în întreținerea cetățeanului Uniunii pentru a avea drept de ședere în statul membru gazdă. Prin urmare, instanța a concluzionat că GV avea drept de ședere în stat și că nu exista nicio cerință „în temeiul articolului 7 alineatul (1) litera (a) sau al articolului 7 alineatul (1) litera (b) de autonomie financiară în cazul unui lucrător și al unui membru de familie aflat în întreținere”. Ea a concluzionat că Chief Appeals Officer a săvârșit o eroare și a reținut (la punctele 85 și 86):

„85. Atât raționamentul urmat de Chief Appeals Officer, cât și dispozițiile articolului 11 pe care s-a întemeiat sunt incompatibile cu cerințele Directivei

privind cetățenia. Legiuitorul Uniunii a stabilit că nu este o sarcină excesivă pentru un stat membru să acorde membrilor familiei unui lucrător migrant aflați în întreținere dreptul la egalitate de tratament în ceea ce privește asistența socială. Cerința privind autonomia financiară nu se aplică membrilor familiei unui lucrător migrant aflați în întreținere care locuiesc legal în stat pentru o perioadă mai mare de trei luni.

86. Deși este în concordanță cu dreptul Uniunii să se impună o cerință de autonomie financiară în ceea ce privește alte categorii de cetățeni ai Uniunii în conformitate cu articolul 7 alineatul (1) litera (b) și cu articolul 7 alineatul (1) litera (c) din Directiva privind cetățenia, articolul 11 din regulamentul intern merge prea departe și este lipsit de validitate în măsura în care urmărește să extindă o astfel de cerință la un *membru de familie aflat în întreținerea* unui lucrător migrant care are reședința în mod legal în stat. Acest aspect al articolului 11 trebuie înlăturat întrucât este incompatibil cu dispozițiile Directivei privind cetățenia care au efect direct.”

- 28 Chief Appeals Officer și ministrul au formulat apel împotriva acestei decizii la Court of Appeal [Curtea de Apel], care a decis că este necesar să adreseze o întrebare Curții în temeiul articolului 267 TFUE.

REZUMATUL ARGUMENTELOR PĂRȚILOR

- 29 Ministrul susține că formularea de la articolul 11 alineatul (1) din Regulamentul din 2015 „[...] și nu devine o sarcină excesivă pentru sistemul de asistență socială al statului” este compatibilă cu directiva, astfel cum se aplică persoanelor precum GV, care sosesc în stat și solicită un drept de ședere derivat pe baza faptului că sunt ascendenți direcți care se află în întreținerea lucrătorilor cetățeni ai Uniunii care își exercită dreptul la liberă circulație în stat. Ministrul susține că definiția membrului de familie prevăzută la articolul 2 punctul 2 litera (d) din Directiva 2004/38/CE include cerința ca membrul de familie să rămână în întreținerea cetățeanului Uniunii atât timp cât este invocat dreptul de ședere derivat, precum și că dreptul de ședere derivat este pierdut atunci când nu se mai află în întreținere. Ministrul arată că, dacă GV i-ar fi acordată prestația de invaliditate, pretinsa sa dependență față de fiica sa nu ar mai exista și, prin urmare, nu ar mai beneficia de un drept de ședere derivat în conformitate cu Directiva 2004/38/CE.
- 30 În susținerea acestui argument, ministrul arată că scopul directivei este de a institui un drept de ședere, sub rezerva anumitor condiții, și că orice drept de a solicita asistență socială din partea unui stat membru este o consecință a aptitudinii de a invoca un drept de ședere [a se vedea Hotărârea Dano (C-333/13, EU:C:2014:2358, punctele 68-71)]. Ministrul susține de asemenea că Curtea a recunoscut că statele membre au dreptul de a impune restricții privind accesul la sistemele lor de securitate socială și că numai persoanele care îndeplinesc condițiile pe care se întemeiază dreptul de ședere vor avea dreptul să solicite

acordarea de prestații de asistență socială [a se vedea Hotărârea Dano (C-333/13, punctele 73-75), Hotărârea Brey (C-140/12, EU:C:2013:565), Hotărârea Comisia/Regatul Unit (C-308/14, EU:C:2016:436) și Hotărârea Alimanovic (C-67/14, EU:C:2015:597)].

- 31 Ministrul consideră că articolul 11 alineatul (1) din Regulamentul din 2015 nu conține un obstacol absolut în calea acordării prestației de asistență socială, ci o apreciere a aspectului dacă acordarea prestației de asistență socială în cauză ar însemna, în situația de fapt din speță, că solicitantul în cauză devine o „sarcină excesivă pentru sistemul de asistență socială al statului”.
- 32 High Court [Înalta Curte] a statuat că problema dependenței este soluționată definitiv în momentul în care un membru de familie încearcă să se alăture lucrătorului cetățean al Uniunii în statul membru gazdă, cu alte cuvinte, dependența trebuie apreciată numai „în țara de origine și în momentul în care membrul de familie solicită să se alăture cetățeanului Uniunii în întreținerea căruia se află”. Ministrul susține că această constatare nu rezultă din modul în care noțiunea de dependență a fost examinată de această instanță. Ministrul arată că deciziile existente ale instanțelor se concentrează mai degrabă pe modul în care poate fi stabilită dependența (în special înainte de sosirea în stat) decât pe circumstanțele în care dependența este *întreruptă* după sosirea în stat sau pe modul în care se poate considera că aceasta continuă să existe. Potrivit ministrului, în cazul încetării dependenței, dreptul de ședere derivat întemeiat pe respectiva relație de dependență încetează de asemenea. Acest lucru poate fi dedus, de exemplu, din utilizarea timpului prezent („se află” în întreținerea) la articolul 2 punctul 2 din directivă. În opinia ministrului, nicio dispoziție a dreptului Uniunii nu se opune reevaluării aspectului dacă dependența invocată, care stă la baza dreptului de ședere derivat, continuă să existe în statul gazdă. Dimpotrivă, articolul 14 alineatul (2) din directivă confirmă faptul că dreptul de ședere în temeiul articolului 7 din directivă continuă să existe atât timp cât membrul de familie continuă să îndeplinească condițiile prevăzute în directivă.
- 33 În răspuns la invocarea de către GV a Hotărârii Lebon (316/85, EU:C:1987:302), ministrul observă că, în cauza respectivă, în contextul examinării drepturilor cuprinse în Regulamentul 1612/68, Curtea a statuat că aprecierea dependenței constituie o „situație de fapt, și anume acordarea de sprijin de către lucrător, fără a fi necesar să se determine motivele recurgerii la sprijinul lucrătorului” și că „statutul de membru de familie aflat în întreținere nu presupune existența unui drept la întreținere” [a se vedea de asemenea Hotărârea Jia (C-1/05, EU:C:2007:1, punctele 36-37)]. În Hotărârea Lebon, Curtea a confirmat, de asemenea, că un drept la prestații de asistență socială poate fi pierdut în cazul în care relația de dependență este *întreruptă* (a se vedea punctul 14). În Hotărârea Singh (C-218/14, EU:C:2015:476), s-a confirmat că dreptul de ședere al membrilor familiei pe teritoriul statului membru gazdă în temeiul articolului 7 alineatul (2) continuă numai atât timp cât aceștia îndeplinesc condițiile menționate la dispoziția amintită (a se vedea punctul 57).

- 34 În plus, ministrul adaugă că Curtea a statuat, de asemenea, că pentru ca o persoană să fie considerată a se afla în întreținere „*trebuie dovedită existența unei situații de dependență reală*” [Hotărârea Reyes (C-423/12, EU:C:2014:16, punctul 20), Hotărârea Jia (C-1/05, punctul 20)]. Ministrul arată că, în Hotărârea Reyes, Curtea a confirmat că printre condițiile pentru a beneficia de calitatea prevăzută la articolul 2 punctul 2 se numără aceea ca dependența să existe înainte de intrarea într-un stat membru (punctul 22) și a constatat că o astfel de dependență ar putea fi demonstrată prin prezentarea de dovezi că s-a plătit cu regularitate o sumă de bani persoanei aflate în întreținere. S-a statuat, de asemenea, că faptul că un membru de familie este în măsură să își găsească un loc de muncă nu afectează interpretarea noțiunii de dependență și că un stat membru nu poate să impună ca, pentru a putea fi considerat în întreținere, un descendent să fi încercat să obțină un loc de muncă în țara sa de origine, iar nici faptul că un descendent ar putea obține un loc de muncă în statul membru nu îl împiedică să își păstreze calitatea de „persoană aflată în întreținere” (a se vedea punctele 28 și 33). Cu toate acestea, ministrul arată că Hotărârea Reyes privea problema intrării pe teritoriul statului, și anume evaluarea *ex ante* a dependenței la sosirea în statul respectiv. Aceasta nu privea, precum în speță, problema dacă calitatea de persoană aflată în întreținere poate fi pierdută atunci când membrul de familie are reședința în statul gazdă.
- 35 GV susține că articolul 11 alineatul (1) din regulamentul național de transpunere este nelegal și *ultra vires* în raport cu Directiva privind cetățenia, impunând condiția privind „sarcina excesivă” cetățenilor Uniunii care lucrează în acest stat, precum și membrilor de familie recunoscuți ai acestora, cum ar fi ascendentul direct care se află în întreținere, deși o astfel de condiție nu este prevăzută la articolul 7 din directivă. Fiica doamnei GV este un resortisant al Uniunii care are reședința și lucrează în stat de mulți ani. Prin urmare, aceasta beneficiază de un drept de ședere în stat în temeiul articolului 7 alineatul (1) litera (a). GV, în calitate de ascendent direct care se află în întreținere, dispune, așadar, de un drept de ședere în stat în temeiul articolului 7 alineatul (1) litera (d). În cazul în care un membru de familie, precum GV, are reședința într-un stat membru în temeiul articolului 7 alineatul (1) litera (d) în calitate de membru de familie al unui cetățean al Uniunii care are drept de ședere în temeiul articolului 7 alineatul (1) litera (a), un astfel de membru de familie nu este supus condiției privind „sarcina excesivă”. GV susține că condițiile aferente fiecărei categorii de cetățeni ai Uniunii și membrilor familiilor acestora sunt stabilite în mod exhaustiv la articolul 7 și că nu este posibil ca statele membre să impună alte condiții suplimentare față de cele prevăzute la articolul menționat. Cerința privind autonomia financiară se aplică exclusiv cetățenilor inactivi din punct de vedere economic și membrilor familiilor acestora, pe de o parte, și studenților și membrilor familiilor acestora, pe de altă parte. În ceea ce îi privește pe aceștia din urmă, categoria membrilor de familie ai unui student care are drept de ședere este limitată în temeiul articolului 7 alineatul (4).
- 36 În plus, astfel cum a observat instanța High Court [Înalta Curte] la punctul 21 din hotărârea sa, „*dreptul la egalitate de tratament se aplică nu numai cetățenilor Uniunii, ci și membrilor de familie care sunt resortisanți ai unor țări terțe cu*

drept de ședere sau drept de ședere permanentă în statul gazdă”. Articolul 24 alineatul (2) permite o derogare conform căreia statul membru gazdă nu este obligat să acorde dreptul la prestații de asistență socială, dar această derogare se aplică numai în primele trei luni de ședere (articolul 6) sau pentru cetățenii Uniunii care caută un loc de muncă [articolul 14 alineatul (4) litera (b)]. Niciuna dintre aceste ipoteze nu se aplică în prezenta cauză.

- 37 GV susține, de asemenea, că afirmația ministrului potrivit căreia recurgerea la prestații de asistență socială ar însemna că GV nu se mai afla în întreținerea fiicei sale nu este susținută de jurisprudența CJUE privind noțiunea de dependență. Astfel cum a statuat CJUE la punctul 21 din Hotărârea Reyes:

„Această dependență rezultă dintr-o situație de fapt caracterizată prin împrejurarea că susținerea materială a membrului familiei este asigurată de către cetățeanul Uniunii care și-a exercitat libertatea de circulație sau de către soțul acestuia (a se vedea în acest sens Hotărârea Jia, citată anterior, punctul 35).”

- 38 De asemenea, la punctul 22 din Hotărârea Reyes, Curtea a arătat că *„necesitatea susținerii materiale trebuie să existe în statul de origine sau de proveniență al unui astfel de descendent în momentul în care solicită să se alăture respectivului resortisant”* și că această cerință este îndeplinită atunci când: *„un cetățean al Uniunii plătește cu regularitate, o perioadă considerabilă, o sumă de bani acestui descendent, care îi este necesară acestuia din urmă pentru a face față nevoilor sale esențiale în statul de origine, [ceea ce] este de natură să demonstreze că există o situație de dependență reală a acestui descendent în raport cu cetățeanul respectiv”* (punctul 24).

- 39 În Hotărârea Reyes, CJUE a abordat, de asemenea, aspectul dacă un membru de familie ar putea să își piardă calitatea de persoană aflată în întreținere odată ce se află în statul membru gazdă (în acest caz pentru că membrul de familie începe o activitate profesională), reținând, la punctul 33, că *„articolul 2 punctul 2 litera (c) din Directiva 2004/38 trebuie interpretat în sensul că faptul că un membru de familie, ca urmare a unor circumstanțe personale precum vârsta, calificările profesionale și starea de sănătate, este considerat că are perspective bune pentru a găsi un loc de muncă și, în plus, intenționează să lucreze în statul membru gazdă nu are nicio incidență asupra interpretării condiției de a se afla «în întreținere», prevăzută în această dispoziție”*.

- 40 Astfel cum a observat instanța High Court [Înalta Curte] la punctele 51-52 din hotărârea pronunțată în speță:

„51. Aceeași logică se aplică în cazul în care pierderea ulterioară a calității de persoană aflată în întreținere este cauzată de acordarea de prestații de asistență socială membrului de familie în statul membru gazdă. Cu condiția ca calitatea necesară de persoană aflată în întreținere să fi fost stabilită în statul de origine la momentul solicitării dreptului de ședere derivat, statutul

de rezident nu este afectat ulterior de acordarea prestației de asistență socială.

52. Interpretarea contrară susținută în numele părților nu este numai incompatibilă cu jurisprudența citată anterior, ci ar fi de asemenea incompatibilă cu articolul 24 din Directiva privind cetățenia [...]”.

- 41 GV contestă teza ministrului potrivit căreia deciziile CJUE în cauze precum Lebon, Jia și Reyes abordează în principal problema modului în care poate fi stabilită dependența în scopul stabilirii unui drept inițial de ședere, mai degrabă decât problema circumstanțelor în care dependența este întreruptă sau modul în care se poate considera că ea continuă să existe. Tocmai această problemă a fost examinată de CJUE în Hotărârile Lebon și Reyes. Astfel cum a arătat Curtea la punctul 20 din Hotărârea Lebon:

„[C]ererea de acordare a *minimex* prezentată de un membru de familie al unui lucrător migrant, care se află în întreținerea acestuia din urmă, nu poate avea un efect asupra statutului solicitantului de membru de familie aflat în întreținerea lucrătorului. A decide altfel ar însemna să se admită că acordarea *minimex* ar putea conduce la pierderea statutului solicitantului de membru de familie aflat în întreținere și, prin urmare, ar justifica fie retragerea prestației în sine, fie chiar pierderea dreptului de ședere. O astfel de soluție ar împiedica în practică un membru de familie aflat în întreținerea unui lucrător să solicite acordarea *minimex* și, din acest motiv, ar aduce atingere egalității de tratament acordate lucrătorului migrant. Calitatea de membru de familie aflat în întreținerea unui lucrător ar trebui, așadar, avută în vedere independent de acordarea *minimex*.”

În plus, potrivit GV, există o lipsă fundamentală de logică la baza afirmației ministrului potrivit căreia problema esențială o constituie circumstanțele în care relația de dependență este întreruptă sau modul în care se poate considera că aceasta continuă să existe. În cazul în care, astfel cum susține părătul în primă instanță, în conformitate cu Hotărârea Reyes și cu jurisprudența citată, cerința de a demonstra dependența în scopul stabilirii statutului de membru de familie recunoscut se concentrează pe stabilirea dependenței în țara de origine, atunci argumentul ministrului potrivit căruia este de asemenea necesar să se demonstreze o dependență continuă în statul membru gazdă este complet eronat.

- 42 În sfârșit, se susține în numele GV că poziția ministrului ar încălca dreptul la egalitate de tratament prevăzut la articolul 24 din Directiva privind cetățenia, care prevede doar trei derogări, dintre care niciuna nu este aplicabilă în speță. Acest lucru a fost confirmat de Curte în Hotărârea Vatsouras (C-22/08 și C-23/08, EU:C:2009:344), în Hotărârea Comisia/Austria (C-75/11, EU:C:2012:605) și în Hotărârea Dano (C-333/13). Astfel cum a confirmat Curtea în Hotărârea N. (C-46/12, EU:C:2013:97), ca derogare de la principiul egalității de tratament prevăzut la articolul 18 TFUE, în raport cu care articolul 24 alineatul (1) din Directiva 2004/38/CE constituie numai o expresie specifică, articolul 24 alineatul (2) trebuie

interpretat în mod strict și în conformitate cu dispozițiile tratatului, inclusiv cu cele referitoare la cetățenia Uniunii și la libera circulație a lucrătorilor. Deși în Hotărârea Brey Curtea a arătat că statele membre pot dispune de o „*marjă de manevră*”, ea a precizat de asemenea că ea nu trebuie utilizată de acestea într-o manieră care ar aduce atingere obiectivului Directivei 2004/38.

EXPUNEREA MOTIVELOR CARE AU DETERMINAT INSTANȚA DE TRIMITERE SĂ EFECTUEZE TRIMITEREA PRELIMINARĂ

- 43 Deși hotărârile invocate de părți răspund într-o oarecare măsură întrebărilor preliminare adresate cu această ocazie, niciuna dintre ele nu abordează exact întrebările care fac obiectul prezentei trimeri preliminare și nu se poate afirma că problemele ridicate de prezenta procedură pot fi soluționate prin aplicarea teoriei actului clar. Hotărârea Lebon, invocată de GV, datează din anul 1987 și se referă la [Regulamentul nr.] 1612/68. Problemele ridicate prezintă o importanță sistemică atât în ceea ce privește întinderea deplină a drepturilor de ședere conferite membrilor de familie aflați în întreținerea cetățenilor Uniunii în temeiul Directivei 2004/38/CE, cât și în ceea ce privește condițiile de acces al acestor membri de familie la sistemele de protecție socială ale statelor membre gazdă. Întrebările adresate privesc interpretarea Directivei 2004/38/CE, precum și jurisprudența existentă a Curții, iar Court of Appeal [Curtea de Apel] consideră că o decizie preliminară este necesară pentru pronunțarea hotărârii sale în litigiul principal.

[*omissis*]